

86

CARMEN TANTARANI,

ARABICE ET SUETHICE.

CUJUS PARTEM I.

VENIA AMPL. FAC. PHILOS. UPSAL.

PRÆSIDE

MAG. GUSTAVO KNÖS

GRÆC. LITT. PROF. REG. ET ORD.
REG. SOCIET. SCIENT. GOTTING. LITTER. COMM. CONJUNCTO.

MODESTE PROPONIT

JOHANNES BÖRJESSON

GOTHOBURGENSIS.

IN AUDIT. GUST. DIE I DEC. MDCCCXIII.

H. A. M. S.

UP SALIÆ,

EXCUBEBANT STENHAMMAR ET PALMLBLAD,
REG. ACADEMIE TYPOGRAPHI.

IN

SACRAM REGIAM MAJESTATEM

MAGNAE FIDEI VIRO.

REVERENDISSIMO DOMINO

J O H . W I N G Å R D

S. S. THEOL. DOCTORI

DIOCESEOS GOTHOB. EPISCOPO

MAX. VENER. CONSISTORII PRÆSIDI

GYMN. SCHOLARUMQUE EPHORO

REGII ORDINIS DE STELLA POLARI COMMENDATORI

ORDINIS REGIS CAROLI XIII EQUITI

ACAD. SUEC. OCTODECIMVIRO.

MÆCENAS SUMME

Benignitatis, qua frutus, memor venerabundus Tibi consecro puerile hoc studiorum libamen meorum, heu! quam leve indicium pietatis, qua gratum in Te calet meum pectus. - Meminisse me juvat annorum, in quibus, quæ alma egenum fovit manus, eadem mihi, qua insistere fas est, monstravit viam; in quibus hilarior Tu patrocinio risit mihi vita et clarum Tuum amabileque exemplum ad boni ac pulchri amorem allexit. Tanti numquam abolescat gratia benefacti, atque ignoto quo loco vitam fallam, venerabilis caraque Tui imago meum circumvolabit pectus, gratae mentis meæ testis virtutisque magistra.

REVERENDISSIMI TUI NOMINIS

cultor devotissimus
JOH. BÖRJESSON.

Quantum amoenum Helladis solum a deusta abhorret Arabiæ
gleba, tantum utriusque elucet litteraturæ discrimen. Si haud
inepte dixeris, litteraturam cujuscunque gentis ejusdem esse cha-
racteris effigiem, vix fortius quiddam attuleris hujus effati argu-
mentum, quam quod litteræ hæc, inter se comparatæ, præbeant.
Scilicet apud Indiæ gentes, in ipso historiæ lumine, culturam
quandam percipimus, quæ ipsa jam corrupta sua forma originem
ex antiquo aboriginum quorundam terræ cultu, arguere videtur.
Hanc hereditate acceptam culturam obtexere mytho, solito in-
fantili gentium sermone, qui integumento fabuloſo exutus sublu-
cida quædam religione tactæ mentis præſagia atque ingenii phi-
losophantis tirocinia continet. Sed præterlabentibus fæculis
inter barbaras et ferociores nationes pervulgata hac cultu-
ra, interiori vi Mythi obliterata, inanis solummodo forma su-
perfuit, quæ barbaræ imaginationis monſtris immixta mirum et
discolorē characterem fingeret. At Græcus, virium plenus et
concius, homo et civis liber, totus in ſe et teres, cui natura
et vita arrifere, liberam, pulchram, lætam, harmonicam ac na-
turæ fidam maturavit culturam, natam insuper e forma illa ma-
terialismi, in quam antiquum emanationis ſyſtema abierat. Sed
alia quoque eaque peculiaris accedit Arabici ac Græci ingenii

A

dis-

dissimilitudo. Licentiosam degens pastorum vitam, immensa per æqua vagabundus, nunc sub dio pernoctans, nunc sub fervido equitans sole, cum agminibus litigans vicinis, nil non arrogans armis, Arabs ingenium induit impetuosum, ferox, audax et sublime. Animus ardens ut sol ejus, servidis astutus cupidinibus, suafus spernens rationis sanos. Id quoque poëseos ejus ingenium; vividum, audax et sublime, sed discolor quoque, effrenatum et turgidum. Nunc surit Arabs, nunc languescit, nunc sidera ferit, nunc humi serpit, medium servare fere necius. Prodit anxiū sèpissime infoleti mirique studium, immemor serenæ illius quietis, qua poësis æque ac pulchræ omnes Græcorum artes perfusa sunt. Græca musa, interioris conscia vis suæ harmonicam semper offert speciem, cum Arabica, sui impos inter fas et nefas fluctuat. Neque vitia hæcce viribus deficiuntibus aut hebeti ingenio juste adscripteris, nata satius credideris e perverso, quem spectat ars, fine, e sensuum tyrannide ac manco naturæ studio. Scilicet non permovere conatur Arabs, sed percutere, non placere sed stupefacere. Naturam pingere non vult, verum novam quandam creare, videtur ei enim nimis sicca ac macta; ingens, insanum, parabolæ, ænigmata amat. Quam dissimilis eleganti Græcæ musæ, quæ alta perscrutando mysteria natuæ, gratias ejus nativas, sublimitatem simplicem et placidam didicit harmoniam. Talis furibunda Bacchi sacerdos, per coiles, per trivia ruens crinibus sparsis vultuque vesano deum e pectore quatit, dum casta piaque virgo, super arulam modo spargens Veneri flores, modo choreis terens terram, deæ rite sacra celebrat.

In paucis, quæ nobis adsunt, Arabicæ poëseos documentis, non negaveris audaciam interdum felicem virtutemque non raro lyricam; totum vero adulatæ Græcorum arti non par erit. Nempe præcipuum mihi erit vitium amor ille ænigmatum insanus, odiosæ verborum præstigia totiusque dictionis contortio, in quæ antitheses acuminisque usus apud omnes fere orientis vates abiit. Divitem hanc, flexibilem, sonoram, nervosam divamque lin-

guam

quam auctorum prava affectatione mutilatam inque omnes fere
Inepias formas tortam indignabundus repieres. Si Arabicæ Græ-
cæque poëseos characterem exprimerem, illam assimilarem re-
gioni, quam sacram Meccam profecturus perequitat, qua suaves
modo fructus, fragrantes flores auræque lenes voluptatem sua-
dent, uita modo deserta, silices nudæ, silentium triste et furens
sol vepallidum horrore premunt. Græcam vero volventem littera-
turam dicerem sacra consultaturum oracula Delphis, quæ latae
per segetes, per lucos horrendos vinetaque splendentia incedens
sinuosam nunc, per arbusta labentis amnis undam sequitur
nunc stratus ad lenem facti fontis susurrum latet metitur oculis
campum, metitur coelum late serenum, vel ad moestos colum-
bae gemitus suspirans, vel canora raptus lusciniæ voce.

Visa mihi itaque est Arabicæ litteratura adolescenti haud
absimilis, cui, vivacitate licet atque vi florescenti, maturitas ac
integer et harmonicus adulti viri cultus desunt. Neque mirabile
hoc videatur. Gentem hancce ex ignavo fere statu ingenio et præsti-
giis suis felicibus vir unus rapere callide scivit. Ingenii suada et
horrore religioso ex animis quassus est sopor ille, quem natura
in hisce plagiis tanta auctoritate jubet, et animorum illa nata est in-
flammatio, unde poësis gignitur. E victoriis nascitur luxus et e luxu
artium amor. Artes gratiam Principum sibi conciliavere; præ-
mia digna debitusque honos, ut semper, ut ubique, conamina
elicuere ingenii, atque breviter sperare licuit, inusas Occidentis
nunc exsules in arida confessuras Arabicæ terra. Sed brevis fuit
hæc rerum conditio. Atlantici ab unda ad Indiæ fluenta, a Sa-
harræ desertis ad Pyreneorum usque Taurique cacumina late
sparsi victores et domini Arabes, divitiis ac luxu corrupti, inter
se discordes et rebelles, ardorem suum emori, inchoatumque
suum cultum maturitate et perfectione carere passi sunt.

Carmen, quod Suethice reddituri, conatui impares miti tuo
L. B. submittimus judicio, cecinit Moin-Almilla-Weddin-Tanta-
rani in laudes Veziri Malechishah-Nizam-Almule, quinto sa-

4

culo a). Vates noster, in Oriente haud ignobilis, virtutes vitaque sui saeculi habere videtur. Licet haud absurde amorem suum fleverit et gratia interdum adamata cecinerit, idearum indigesta mole, lusu verborum et artificiosa nimis dictione deformis est. Prior hujus carminis pars insigne Arabicorum offert eroticorum exemplum b). Quoque in his perspicua illa eluet orientis occidentisque poeseos discrepancia. Petenda est hujus dissimilitudinis ratio ex ipsa diversa amoris apud has gentes indole. Scilicet inter contentum feminæ ejusque idololatriam nil medii Arabi. Sensus ejus aut furibundi aut languidi; insanus odit, insanus amat. Placidus itaque pectorum concentus, dulceque desiderium cordis veris hisce coloribus, quibus Graeci insignes, ab iis pingi nequeunt. Idem fere ubique thema, eadem adamata imago, iidem thræni, quæ omnia pompa satis, veritatis parum habent.

Qui Arabis cultus, morum et linguae characterem, nostro tam dissimilem, noverit, ac difficultates ei, qui in vernacula vertendi periculum facit, obvias estimaverit, rudis nostri tirocini exculcationis rationem benignus habebit.

a) Nizam-Almûl mortuus est anno quadringentesimo octogesimo quinto p. N. Chr. teste Abu'l-feda; unde tempus quo vixit Vates, innotescit. Præcipua haecce de Vate nostro in Historia Poëtarum refert Samarkandi: Inter illustrissimos habetur Poëtas; munere funetus est Professoris ad Collegium Nizamianum in Bagdad. Multa condidit Arabicæ poëmata, mirabunda arte insignia. — Commentationem hancce grati debemus doctissimo illo Arabicarum litterarum Silv. de Sacy, quem ducem in omnibus dubiis venerabundi sequuti sumus, et e cuius Chremathia Carmen hoc depromptum est.

b) Ne eroticum totum credas Carmen. Verum haut infelici arte, postquam bellam adamata suumque cecinerat fleabilem amorem, ad Herois sui pergit laudes dicendo: Amorem hunc in hinnuleos insanum, Tantarani, fuge, sint tuæ laudes sacræ viro &c.

الْقَصْدَرَةُ الْمُنْتَهِيَّةُ

هذه قصيدة مولى البهتقة مغيبن البال
والدين الطنطاني طاب الله سرّه

T a n t a r a n i ' s S å n g.

Denna Sång är af Mohhakkiks klient, Moin-Almilla-Weddin-Tantarani. Gud förljusye hans graf!

I. Q.

Qua stupenda, interiori virtuti nociva arte Vates suum condidit
carmen docet de Sacy: Il a réuni dans ce poème le *terdji*,
le *modjanasa* et une double rime. Le *terdji* ou echo consiste
dans la répétition de la même syllabe, qui est toujours
redoublée à la fin de chaque vers; le *modjanasa* dans l'emploi
fréquent de plusieurs mots, qui ont à peu-près la même
consonance; la double rime, en ce que le poème est sur di-
verses rimes, et que les deux hémistiches de plusieurs vers
riment ensemble.

قصيدة *virga* - *poëma*, r. قصيدة *intendit*; *proposuit sibi*, *tetendit*, et (forfam ex contentione animi sublimiori) *poëmatibus condendis operam dedit*.

مولي epitheton in MS. vati datum, duas habens sibique oppositas significaciones: dominus, princeps, manumittens — servus, assesta, libertus. r. ولی cuius significatio primitiva esse videtur vertit, unde ceteræ ejus deduci posunt notiones, spectavit, (medio kesrata, auxiliatus se ad quem vertit i. e.) amicus fuit, auxiliatus est, (vertit se inspecturus quid i. e.) praesuit; unde ab activa verbi notione erit subst. benefactor, dominus; et a passiva, servus, cliens.

^{us} IV. clanculum habuit, celavit, hinc subst. ^{us} arcanum, secretum, unde notio illa sepulcri facile deducitur.

١ يَا خَلِيلِيَ الْمُبَالِغِ فَدَّ بِلَهِلَّتْ بِلَهِلَّ بِالْمَالِ
٢ يَا شَيْقَ الْبَقَدِ فَدَّ قَوْسَتْ قَدَّيِ فَلَسْتَ قَمْ

O sorgfria hjerta, du lemnat har åt qvalens slitning
detta hjerta.

Uti din förfogande skakades min själ, och i denna skakning
öfvergaf mig mitt förnuft.

O lansrakt sköna växt, du tryckt min skuldra ner; var
derför råttvis

Och

I. *liber a qua re*, præsertim a cura et moerore, (a coniugio liber i. e.) coelebs. r. *خلي liber*, vacuus fuit ab aliqua re.
باليهار verbum a confusione illa Babylonica petitum, *confusus fuit, confudit*, unde nom. باليهار *angor, melancholia*; videtur itaque vates exprimere voluisse, animum doloribus lacerandum quasi dare, quare aussus sum: at qualens flitning lemna. De cetero de Sacy ex conjectura et secundum MSS. scite corrigit باليهار in باليهار quam correctionem, probabiliter quidem (ut videtur e subst. citato) vix necessariam agnoscere possumus, cum secundum Golium بالله sit *sollicita cogitatio, cura*.

noui intendit, proposuit *sibi* (spec. proposuit sibi abire) longe
recessit, distitit, ideoque significat nom. subst. *animi* propo-
sitem et absentiam.

جَلْجَلٌ tremefecit. جَلْجَلٌ nom. tremor. جَلْجَلٌ cessavit,

فِي الْهَوَى وَفِرْغٌ فَعَلَهُ يِ شَاغِلٌ الْأَشْغَالِ غَالِ
يَا أَسِيلُ الْخَتَّ خَدَ الْدَّمْعُ خَدِي فِي الْنَّوَى

Och frukta icke (*otrohet*) uti min kärlek, herrskande
uti mitt hjerta han skall förtåra det.

O du med spåda kinden, ^{3.} du färat mina kinder med
faknadens tårar.

Min

2 شَاغِلٌ *egregiam habens staturam, levir, alacer;* videtur si-
gnificare hominem gracilis et teneri corporis. qui lanceæ vi-
bratae instar, in incessu vacillat, a rad. شَاقِلٌ *vibrare hastam,*
vibrata hasta petuit. Pereleganti heic vates usus est verbo ad
pulchritudinem tenuis et gracilis corporis exprimendam. De-
licatain hanc ideam infra in vers. VII invenianus.

قُوسٌ *arcum tetendit, unde incurvavit* (et quia قوس signif.
arcum et cubitum) *mensuravit, comparavit.* II. *incurvavit ar-*
cus more.

قام *stetit, rectus fuit. X. iustus, rectius, probus fuit, magnani-*
mum se gesfit.

هُوَيٌ *voluntas, amor. r. هُوَيٌ media kesrata, voluit, cupi-*
vit, amavit.

فرَغٌ *vacuus fuit, et spec. vacuus fuit cura et labore.*

شَغَلٌ *occupavit, et nom. collectivum. اشغال negotia, a شَغَلٌ*
negotium. Pressis vestigiis erit itaque: (amor scil.) occupans
negotiis: قلب cor — medulla — intellectus.

غَالِ *derepente invasit, obruit, peremuit.*

عَبْرَقِي وَنَقْ وَعَيْنِي مِنْكَ يَا نَا الْخَالِ خَالٌ

Min gråt var regnsvällets och för dig, sköna, blef mitt
öga regnmolnet.

Huru

3. *lævis*. أَسْبِلَ اللَّهُدَنَ *genas graciles et læves habens*,
dicitur præsertim de equis, quod inter egregiæ notas indolis
habetur. Gol.

خَدٌ *sulcavit, fodit, fudit.* **خَدٌ** *gena, mala, proprie via, fis-*
fura terræ.

نَمْعٌ *pluvia stillans.* **نَوْ** nom. adj. *præditus.*

خَالٌ *varias habet notiones: tumens quodvis, superbus, spec. tu-*
mens h. e. imbrifera nubes, dispositio nubis ad pluviam ---
Nævus in corpore, isque fere rotundior ac nigror, qualis
pulchritudini gratiam addit. Gol. Quæ omnes notiones de-
*duci posse videntur e significatione illa radicis **خَالٌ** rotun-*
diore sua forma pluviam portendit (nubes), tumuit. Orien-
tis more vates heic ludit ambigua hujus vocabuli signifi-
catione, et reddenda credidimus: **وعيني منك يا نَا الْخَالِ**
خَالٌ *oculus meus propter te, o prærita nave pulchritudinis,*
(factus est) nubes pluviam minitans, sequuti in his, ut in
cæteris dubiis, summum ducem S. de Sacy: Cette tache,
qui relève tes attraits, a fait de mes yeux un nuage, qui
verse des eaux abondantes.

لَرْجَ *transivit, media kestrata lacrymavit, unde **لَرْجَ** lacryma,*
pec. primum oboriens, (q. d. transiens).